

KIHNU LEHT

VÄLJAANDJA KIHNU VALLAVALITSUS

aprill 2013 nr. 32 (146)

TÄNA LEHES

Vallavanema
veerg

Saare
preemia sai
Kuraga Mari

Mida toob
2013. aasta
kihnlastele
transpordi-
küsimustes?

Pillilapsed
kogunesid
laagrisse

Raigo ja Kaisa
pälvisid
ministrite
tunnustuse

Sasja siäl
mere piäl
siis tehässe?

Uudõ sõnadõ
leüdmise
võistlusõst

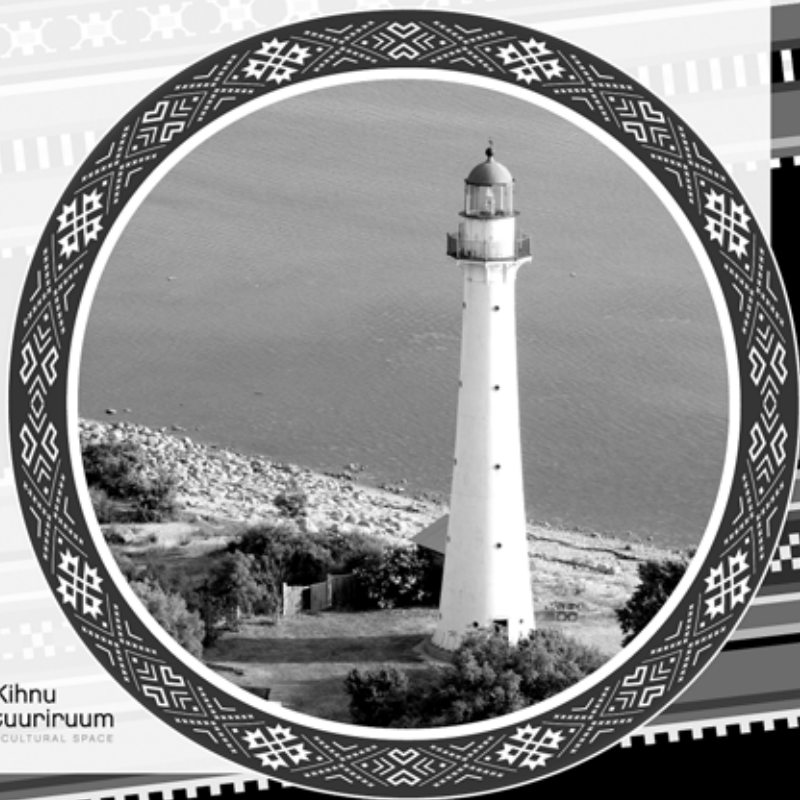
Jäätee
võlu ja valu

Olete oodatud teisipäeval, 30. aprillil kell 19.30 Kihnu tuletorni pidulikule avamisele

kell 19.30 avasõnavõtud VTA esindaja,
Kihnu vallavanem,
SA Kihnu Kultuuriruum esindaja

kell 20.00 kontsert Jaan Tätte ja
Kihnu pillilapsed

kell 21.00 kohtumisõhtu Jaan Tättega
Metsamaal, samas järgneb
tantsuõhtu

 SA Kihnu
Kultuuriruum
KIHNU CULTURAL SPACE

VALLAVANEMA VEERG

Pime aeg hakkab otsa saama ning tubastelt toimetustelt jõuab järg valiste töödeni. Nii ka vallamajas. Oleme töötanud selle nimel, et kõik selleks aastaks kavandatud saaks tehtud. Kihnlasel on kindlasti küsimus - mida siis on maksumaksja raha eest 2013. aastal plaanitud korda saata? Esitan järgnevalt põgusa ülevaate suurematest plaanidest ning edaspidistes lehenumbrites räägin tegemistest teemade kaupa detailsemalt.

Loomulikult jätkame oma seadusjärgsete kohustuste täitmisega – teed peavad olema lahti ja söidetavad, osutame vajalikke sotsiaalteenuseid ning tagame alus- ja põhihariduse kättesaadavuse. Eesmärk on üks - et kihnlane ei peaks muretsema, kas pääseb kodust välja, kas vanad on hooldatud ning kas lapsed saavad koolis käia. Seadus sätestab vallale ka teisi kohustusi, kuid igapäevaelus puutuvad kihnlased kokku enim ehk nende kolmega.

Vajalikud investeeringud

Lisaks igapäevastele toimetustele on rida investeringuplaane, mida tahame 2013. aastal realiseerida. Vanajumal on andnud sel kevadel meile kestva jäätee. 2. aprilli seisuga oli kõige õhem koht trassil 49 cm(!). Tänu sellele oleme saanud ka ehitamistega alustada varem.

Tänaseks on sisuliselt valmis Uusmaja korter 8/2 ehk siis üks ühetoaline korter, mis eelmisel aastal jäi pooleli. Mäletatavasti ehitati see kolmetoaline korter, kus oli vanasti hoiukassa ümber

Rahvamaja paigaldatakse maaküte, et elektrikulud oleksid väiksemad.

üheks kahetoaliseks ning üheks ühetoaliseks korteriks. See ühetoaline korter jääb vallale reservi ning seda kasutatakse eelkõige hädas olevate inimeste majutamiseks, aga ka eluruumi pakkumiseks kihnlaste abistajatele, ühe näitena kas või hambaarstidele. Ruumid on uued ja puhtad. Töid teostati EASi Regionaalsete investeeringutoetuste andmise programmist (edaspidi RIP).

Suve alguses on koostöös Põhja-Eesti Regionaalhaigla (PERH) kavast ehitada ümber tervisekeskuse perearstipoolne majaosa. Perearsti vastuvõturuumi ümber ei ehitata, aga senise pika ja kitsa koridori asemel tuleb üks lahedam ruum kiirabile. Apteek ei kao ka kuhugi, küll aga paigutub ümber. Igati hea meel on, et tervishoiuvaldkonnas on aasta alanud kenasti – meil on jätkuvalt perearst, riik on soetanud telemeditsiiniseadmed, meil on kiirabi ning rahalised vahendid tervishoiutöötajate töötingimuste parandamiseks. Lisaks PERHile toetab tervisekeskuse ümberheitust ka RIP. Aasta lõpuni

oleme kiirabi kasutusse andnud Uusmaja korter nr 5, mida PERH kasutab suvise personali majutamiseks.

Kihnu rahvamaja ootab ees küttesüsteemi vahetus. Loobume elektriküttest ning paigaldame energiasäästliku maakütte. Selleks oleme kirikult ostnud rahvamaja juurde maad, kuhu paigutame maaküttekontuuri. Töid teostatakse CO2 kvoodi rahadest ning projekti juhivad Riigi Kinnisvara Aktsiaselts, valla poolt projektijuht Ivar Tenson. Ka riik toetab ehitust täiendavalt 10 000 euroga. See on investeering maksumaksja raha edasiseks kokkuhoiuks.

Sadam ja reoveepuhasti

Suaru sadama rekonstrueerimiseks oleme esitanud kaks taotlust LEADER-meetmesse. Ootame positiivseid rahastusotsuseid, et suvel alustada kaide kapitaalremondiga – esimeses etapis tanklakai ehk siis riigisadamast ümber vana öövahi „putka“ kaide ristnurka ning teises etapis lossimiskai ehk siis külmhoone esine kai. Väikelaevade kai ehk *print*

su saare vastas oleva kai rekonstrueerimine jääb edaspidiseks. Aga ka kavas olevate töödega ei suuda me kõike valmis teha, vaid põhilise – ehitada välja korralikud kaid. Tehnovõrkude jmt paigaldamiseks vahendeid napib. Sadamaehitus on kallis.

Kavas on ka üks suurem reoveepuhastusprojekt. Nimelt sadamas, jõujaama teeristis oleva puhasti rekonstrueerimine. See on keerukas töö, kuid selle tulemusena kogutakse sadamas kogu reovesi kokku puhastisse, mitte ei lasta seda otse merre. Puhasti valmimine on eelduseks ka reisiterminali ehitamiseks.

Ajad on sellised, et lisaks konkreetsetele puust ja betoonist asjadele peame arutama ka eksistentsiaalseid küsimusi, seda nii haridusele, kultuurile kui ka haldusreformi teemadel. Need arutelud toimuvad usutavasti kihnlaste kodudes ka juba praegu, kuid käesolev valimistaasta toob need õige pea ka kodudest välja rahva sekka. Neist aga juba järgnevates artiklites.

Ingvar Saare
Kihnu vallavanem

Toimetus

Toimetaja Anu Saare tel 514 5223
Kujundaja Pille Paalam
Väljaandja Kihnu Vallavalitsus
Trükikoda Hansaprint
Tiraazh 250

Kihnu Leht ootab teateid, kaastöid, fotosid, õnnetusi ja kuulutusid e-posti aadressil kihnuleht@gmail.com ja info@kihnu.ee, samuti võib need tuua Kihnu vallavalitsusse.

Saare preemia sai Kuraga Mari

Muarjakuu 24.päevä kellä 11 akkas Kihnu muusiumis Saarõ päe. Kõegõpiält esinesid suurõd ning pissiksed pillilapsõd koos õpõtajatõga. Küll oli torõ kuulda ning uatanaa paelu lapsi pillä mängmes.

Kihnu Kultuuri Instituut korraldas kuõlilastõlõ mälu-mängü „Mio Estimua“. Sarabu Silvi tiätäs neljä parama mälu-mängüjä nimed. Nied olid Juhani Eliisa, Tammõkivi Keitlin, Suegu Karmo, Sepä Janeli. Kõikõlõ oli pissike autasu ning tänukiri.

Selle järges kuulutas Niidu Joel vällä Saare preemia suaja, selleks oli kõikõ puõlt armastõt ning austõt Kihnu kultuuriruumi tüetäjä ning viiuliõpõtaja Kuraga Mari.

Siis riäkisid akadeemik Karl Pajusalu ning Koldõ Külli Rihe Veeda tüedest ning tege-mistest. Karl Pajusalul oli vällä otsitud päris esimesed sõnad, mis oli Rihe Veeda puõlt kirjandusmuusiumi suadõtud. Koldõ Külli

Fotod: Silvia Soide

Preemia saanud Mari ja tema õpilased.

oma sõnavõtus riäkis Veedast kui kuõliõpõtajast ning sellest, kui suurõ pärändi tämä oma uurmistüedegä meitele, kihnlastõlõ, ning kihnlastõst jättis.

Rihe Ilmar, Veeda poeg riäkis kihnlastõ elust ning reismisest. Ond ju tämä terve muajõlma läbi aan.

Uudõ sõnadõ leüdmise võistlusõst osavõtjasi piäti mieles tänukirjaga.

Päe lõppis pissikse näksilavaga ning muljõtõ jagamisõga.

Tänäme kõiki, kissi tulid Rihe Veedat austama ning sellest pääväst osa suama.

Kihnu Kultuuri Instituut

Üleskutse

2013. aasta on kultuuripärändi aasta.

Kas Kihnus kantakse kõrti liiga harva? Kanna-me kõrdi igapäevaseks!

Vallavalitsuses on kolmapäev juba aasta algusest kõrdi päev.

Tule kaasa, tegutseme koos ja kanname kõrti vähemalt kolmapäeviti, olgu siis kodus, tööl või puhkehetkel, saab tuulutatud kõrdid, põllekandjatel olemasolevad põlled ja ehk selle raames leiame ka hakkamist teha valmis nii mõnigi uus kõrt või troi.

Triibulisi kolmapäevaid!

Üleskutse pani kirja
Heldy

KULTUURIPÄRÄNDI
AASTA 2013

Mida toob 2013. aasta kihnlastele transpordikorralduses?

Talvine lennuhooaeg on sujunud ilma suuremate tõrgeteta. Jah, ülepingutatud turvakontroll Pärnu lennuväljal on tõesti juba kohati ka naljast kaugel, olen nõus. Suhtelise vabaduse on andnud jäätee märgistamine ning ka seetõttu on ilmselt küsimusi liikluse kohta sel aastal olnud oluliselt vähem. Jäätee on loonud võimaluse avada otseühendus Kihnu ja Pärnu vahel taksobusside abiga.

Siinkohal on paslik tänada Avo Rahu Pärnu maavalitsusest, Ülo Melli lennufirmast ja Edgar Põldmed taksufirmast. Koostöö on sujunud konstruktiivselt ega näe ühtegi põhjust, miks see ei peaks nii jätkuma.

Kihnu Veeteed on valmis

alustama reise Munalaiu ja Pärnu liinil esimesel võimalusel. Graafikute koostamisel oleme teinud koostööd selliselt, et kui Kihnule on vaja lisareise erinevate ürituste ajaks ning vastutulekut kas või näiteks õpilaste transpordiks, ei jääks see rahaliste võimaluste taha pidama. Ehk siis, me ei kulutaks tühjade praamide laevatamisele asjatult ressursse just sügisel ajal.

Miks? Tänu sellele saame käesoleval aastal algatada täiendava taksobussühenduse Pärnu ja Munalaiu vahel, mis teenindab lõunaseid reise teatud päevadel nädalas. Täpne graafik on väljatöötamisel, aga eesmärk on, et jalgsireisija ei pea praami peale hääletama, vaid on kin-

del, et saab ka kell 11.00 Munalaiust ära ning 14.30 väljuva praami peale tagasi. See on üks oluline muudatus ühenduses mandriga.

Vallasiseselt otsime suuremat rakendust ka vallabusile. Oleme saanud arvamusi, et buss võiks paar korda kuus teha ringi eakamatele inimestele ja toimetada nad poodidesse ja arsti juurde. Muudame selle plaani lähiajal realseks bussiringiks!

Kui kihnlastel endil on huvi sõita teatrisse või laatadele, andke samuti vallamajja teada. Kui kamba peale (15 reijat + juht) raha kokku panna, siis on see hea mugav viis oma inimeste ja kopsudega Kihnust näiteks laadarekke alustada.

Ingvar Saare,
vallavanem

MÄRTS
VALLAVALITSUSES

- ◆ SA-le Põhja-Eesti Regionaalhaigla anti kuni aasta lõpuni üürile Uusmaja korter nr 5 hinnaga 130 eurot kuus;
- ◆ FIE-le Ülle Raadik anti luba projektlaagri pidamiseks Rock-Citys 17.-22. juunil 2013;
- ◆ Muudeti Kihnu Vallavalitsuse 22. jaanuari 2013 korraldust nr 7 „Projekteerimistingimuste kinnitamine“;
- ◆ Kihnu Majanduse OÜ-le anti viieks aastaks tasuta kasutusse kombain, 2 traktorit, frontaallaadur, tasandusniiduk, haaratsiga tõstuk ja metsatreiler;
- ◆ Kihnu Majanduse OÜ-le anti viieks aastaks tasuta kasutusse kahe mahutiga tankla;
- ◆ Maksti üksikvanema toetust;
- ◆ Avatud hankemenetlusega riigihankel „Kihnu Suuru sadama ehitustööde I ja II etapp“ I etapi tööde osas tunnustati edukaks AS Kuresaare Ehitus pakkumus summas 113 532 eurot ja II etapi tööde osas tunnustati edukaks AS Merko Infra ja AS Merko Ehitus Eesti ühispakkumus summas 318 962.20 eurot;
- ◆ As-ile Japs väljastati ehitusluba külmoone laiendamiseks, rekonstrueerimiseks ja tehnosüsteemide muutmiseks;
- ◆ Kinnitati Kihnu rahvamaja maakütte väliskontuuri projekteerimistingimused;
- ◆ Kinnitati Kihnu Kooli poolt osutatavate teenuste hinnad;
- ◆ Helyd Põllustele väljastati kirjalik nõusolek aida püstitamiseks Ruudu katastriüksusel;
- ◆ SA-le Põhja-Eesti Regionaalhaigla anti viieks aastaks kasutusse Kihnu Terisekeskuses asuv ruum. PERH osaleb nimetatud ruumi ümberehitamises ja projekteerimises 15 390 euroga;
- ◆ Kinnitati Kihnu Kooli direktori vaba ametikoha täitmiseks korraldatava konkursi läbiviimise kord;
- ◆ Runo Ruubelile väljastati kirjalik nõusolek kuuri püstitamiseks Mäni katastriüksusel.

Pillilapsed kogunesid laagrisse

22.-24. märtsil toimus Kihnus kevadine pillilaager. Koolimaja, rahvamaja ja muuseum võnkusid kolmel päeval reilendri taktis.

Vaheajast puhunud õpilased suundusid reede hommikupoolikul rõõmsalt ja ootusärevalt, pillid õlal, koolimajapoole. Pärast õpetajate, tunniplaani ja laagri korra tutvustamist ning laagri lugude ettemängimist suundus igaüks oma tundi. Peagi hakkas õppeklassidest kõlama mõnusaid reilendirütme, rahvamaja rõkkas bändiproovi helidest ning muuseumis kikitasiid külastajad salapäraseid viiulihelisid kuuldes kõrvu.

Tunnid kestsid väikeste pausidega õhtuni välja ning pärast maitsvat õhtusööki keerutasime pillilaagri õpetajate mängu saatel rahvamajas jalga. Lääne Veera eestvedamisel mängiti ka lõbusaid seltskonnamänge. Kui pärast säärast pikka ja pingutusi nõudvat päeva oli õpetajatel vähem täiesti väljas, siis lastel polnud öörahu saabumisel väsimusest jälgegi! Küll kustutasime tulesid ja mängisime uinutavaid ballaade, küll proovisime lapsi magama ehmatada, kuid see kõik oli asjata. Eks mõni kangem nohistas salaja varavalgeni

välja, kuid üldiselt saabus rahu ja vaikus kuskil poole öö ajal ning hommikuks oli pasteritud ja markeeritud mõni üksik.

Valveõpetajad kulutasid öiseid tunde hommikuvõimlemise kava mõtlemiseks ning enne hommikusööki said ka laagrilised sellest lastelaulude saatel osa. Laupäevased tunnid möödusid rahulikult, muuks kui pilliõppimiseks ei olnud õpilastel enam lihtsalt jõudu. Kuidagimoodi pidasime kõik õhtuni vastu ning saime pühapäevaseks kontserdiks puhkama minna. Pühapäeva hommikul tilkus üks- ja kakshaaval koolimaja taas pille ja õpilasi täis ning saime võimaluse muuseumis Theodor Saare päeva raames laagris õpitut lugusid esitada. Lõppkontsert oli võimas ja pidu-

lik ning andist taas tunnistust, et selliste laagrite korraldamine tasub kogu tööd ja vaeva.

Pärast laagrit on võimas tunne - vägevate rahvamuusikute kohalolu mõjub nii hüpnotiseerivalt ja motiveerivalt.

Suur tänu suurepärasele laagri õpetajatele - Hilma, Egert, Erik, Toomas, Ott, Jaanus ja Mikko! Ning kuna teatavasti on pillilaagris pillitunnid täiesti teisejärgulised - põhilised on ikkagi söögikorrad ja öine tegevus, siis on lausa kohustuslik eraldi välja tuua laagri kokad Talvi ja Merike. Öövalve ja muude korralduslike küsimustega aitas toime tulla Reet. Aitäh kõigile laagris osalenutele!

Järgmiste koosmängude ni!

Kuraga Mari

Raigo ja Kaisa pälvisid ministrite

Kihnu kooli õpilased Kaisa Laos ja Raigo Tšetšin võitsid „Aasta keeletegu 2012“ konkursil kihnukeelsete uudistega ministrite eriauhinna.

Keeleteo valimine toimus emakeele seltsi algatusel seitsmendat korda, laureaat kuulutati välja emakeelepäeval ja seekord Kadriina keskkoolis.

Ministrite auhinna laureaadid valivad haridusministrid, kes konkursi kandidaatidest väärtustasid

enim Vikerraadio saate „Kihnukeelsete uudisõd“ reporterite, saate toimetaja Mark Soosaare ja keeleteo toimetaja Külli Laose koostööd.

Kihnu Leht küsis, mis Raigo, Kaisa ja Külli Kadriinas toimunud üritusest ja tunnustusest arvavad.

Raigo: „Seal oli väga soe ja hubane õhkkond. Eeskava oli väga ilus ja lõpulaul võimas. Keeleteo preemia-tele kandideeris palju inimesi, kes oleks võinud sel-

le auhinna meie eest saada, aga saime meie. See oli meie jaoks vägagi üllatav, ma ei oleks uskunud, et meid välja valitakse. See on muidugi suur tunnustus meie jaoks. Meile meeldib väga seda tööd teha ja saame ka palju targemaks kihnukeelseid uudiseid tehes ja samuti saame ka hea elukogemuse.“

Kaisa: „Üritus ise oli tore ning huvitav. Saal, kus aktus toimus, oli hästi suur ja näidend oli ka tore. Õpi-

MTÜ Suurhall liikmete koosolek tulekul

Ilmaprognooside järgi on paadipüügini aega ja jõuab enne kevadhooaja algust veel ühe koosoleku maha pidada.

Nagu juba teate, jätkab MTÜ Suurhall sügiseni sama juhatusega, sügisel saab kolm aastat täis ja tuleb uus juhatuse valida. Aga et sügiseni ära elada, tuleb eelarve vastu võtta ja mõned plaanid ka suveks teha.

Mõned päevad tagasi oli Pärnu maavalitsuse korraldatud koosolek mereplaneeringute alal ja seoses sellega oleks tingimata vaja KÕIGI Kihnu ja Manija kalurite poolt kasutatavate kakua-miplatside kohti, või mis veel parem, koordinaate.

See tagab, et kinnitada need kaardile ja sellega hoida need kohad ainult kalurite kasutuses olevateks.

Tingimata tahaks kõiki kohti, nii neid, mida praegu kasutatakse kui ka neid, mis on ükskõik millistel põhjustel praegu kõrvale jäetud.

Samas kasutavad mõned ka kalamõrdu, ka nende kohad võiks igaks juhuks ära märkida.

Palju antakse nii keskkonnateenistuse töötajate kui ka ministeeriumi töötajate poolt kaluritele kahjuks valeinfot ja sellest tulenevalt

kordame üle ka kalade mõõdud ja keeluajad ja võib-olla veel mõned nüansid.

Informatsiooni paremaks liikumiseks oleks vaja kõigi meiliaadresse. MTÜ-l on liikmete ja juhatuse jaoks eraldi meililistid ja kelle aadress on listis, saavad kiiresti kätte vajaliku info.

Kellel endal pole mingil põhjusel elektronposti, on see ehk elukaaslasel või lapsel. Meil riigisaladusi pole, seepärast võime kasutada ka pereliikmete aadresse. Põhiline, et info jõuaks kiiresti kõikide liikmeteni, sest tänapäeval on info vahel väga suure jõuga.

Lisaks veel mõned infokilud meie mitte just roosilisest tulevikust. Õige ja selge info saate ikka kohapeal, sest paraku tikub info traadita telefonis muutma oma kuju ja vormi. Leidke siis see aeg ja peame paar tundi aru.

Saame kokku hommikupoolikul, siis on võimalik pärast isegi veel merele minna.

Saame siis **teisipäeval, 9. aprillil kell 10.00 Kihnu rahvamajas** kokku ja arutame asjad läbi.

MTÜ Suurhall juhatuse

Noorteprojekt „Sasja siäl mere piäl siis tehässe?“

Kümme aastat tagasi olin 16 aastat vana. Kogu selle aja jooksul olin mere peal kala püüdnud käinud vist kaks korda. Kui Kiusu Tõnu mu kampa võttis ja kahekesi hakkasime mere peal käima...siis jäingi seda tegema päris mitmeks aastaks. Olin isegi nn. japsikalur ja FIE.

Ma arvan, et kalapüük on kihnlasel veres. Võib-olla ei löö see pisik välja kohe, nagu ka minu enda näide. Aga kui tuleb, siis lahki sellest ka ei saa. Kihnus elades puutud kalapüügiga kokku igal juhul, kas otse või kaudselt. Traditsioonilise eluviisi osa.

Aga see on osa, mis pessimistlikumates mõttevahetustes on omandanud nn väljasureva tööliigi maine – noored ei taha sellega tegeleda, uusi inimesi peale ei tule. See on kindlasti ühtpidi ka õige nii arvata, aga teistpidi on asi kindlasti ka selles, et sellised jutud ise juba hirmutavad noori eemale. Ja noored ei puutugi selle tööga enam kokku, nad ei pruugigi teada, mis on kalapüük, neil pruugi seda võimalustki olla, et kaluri tööga kokku puutuda.

Nii olemegi kokku saanud ühe idealistliku kamba ning kirjutanud ühe projekti, mille raames tahame Kihnu noortele vanuses 14-25 eluaastat tutvustada kõike seda, mida tähendab kaluri elukutse. Kampa kuuluvad Kuraga Mari, Ruudu Mari, Tumapeetri Argo ja operaator Priit ning Tälle Ingvar.

Kihnlane mõtleb kohe, et kes siis neist see suur kalur ja teadja on? Õige vastus on, et mitte ükski kambalistest ei tea kalapüügist väga palju. Selleks tahamegi kaasata siia projekti läbiviimisesse eelkõige kalureid endid, nii praegusi kui ka juba vanemaid mehi, kes teavad rääkida ka vanast ajast. Täna veel neid mehi on.

Tahame kokku saada 10-

15 noort, juba öeldud vanuses 14-25, poissi või tüdrukut, keda huvitab kaluri elukutse. Ta ei pea hakkama pärast projekti lõppu kaluriks. Ta võib, aga ei pea, tegelema kalapüügiga näiteks hobikorras. Tegelikult ongi oodatud projekti ka juba kalapüügikogemustega noored. Põhiline on huvi traditsioonilise eluviisi vastu.

Selle paariaastase projekti jooksul tahame tutvustada kõike (vähemasti üritada), mis kaluri elukutse juurde kuulub – kalapüük erinevatel aastaaegadel, erinevate püügivahenditega ning nende valmistamine, infopäevad seadusandlusest, eeskirjadest, piirangutest, Kihnu rannikumere iseärasustest...seda kõike on palju ja see kõik on huvitav! Lisaks tahame kogu protsessi jäädvustada ning formuleerida selle õppevideoks. Plaane on palju ning üritame projekti käiku anda edasi ka kihnlastele lehe vahendusel.

Sellist pikaajalist ja masstaapset projekti lühidalt sisse juhatada on keeruline, kuid vast põhilised mõtted on edasi antud. Nii kavatseme ühendust võtta tänaste kutseliste kaluritega ning paluda teid projektis osalema, kavatseme ühendust võtta ka eakamate kaluritega, et paluda teid oskuseid edasi andma.

Noored, kui teil on juba tekkinud huvi või täiendavaid küsimusi projekti kohta, siis kirjutage e-maili aadressil kaluriprojekt@kihnu.ee. Aprilli jooksul pöördu me ka ise teie poole, et huviliste kamp kokku panna.

Tälle Ingvar, projektijuht

tunnustuse

lased esitasid oma uurimustöid ja neid oli huvitav kuulata. Saime ise palju uut teada. Hästi ilus ja tore oli kogu eeskava hoolega ette valmistatud. Meid võeti vastu väga hästi. Kui öeldi meie nimed, siis olin üllatunud, see oli võimas tunne. See on ikka suur asi, kui ministrid meid eraldi tunnustavad. Kindlasti on see väga suur au ja see innustab meid paremini tegema. Tööd meile teha meeldib ja jätkame samas vaimus.“

Küllli: „Keeleteo üritus oli

tore ning rahvuslikum ja mitmekesisem kui Viljandi kultuuriakadeemias. Raigole ja Kaisale muidu poleks sõna antud, aga Soosaar tõmbas neid vestlusesse ja küsis, milline on ilusam kihnukeele lause. Kumbki ei jäänud häтта ja suutsid toreda lause öelda. Laste jaoks on äärmärkimine sellisel mainekal üritusel ikka suur tunnustus ja annab indu seda tööd edasi teha. See ikka mõjub hästi, kui keegi tuleb ütleva, et tore on.“ Anu Saare

Võrumaa suitsusaun jättis elamuse

Koolivaheajal käisid õpetajad Külli Laos, Evi Tõeväli ja Elme Männi ning õpilased Kaisa Laos ja Raigo Tšetsin Võrumaal.

Millised on muljed?

Küll: Käsime Võru instituudikorraldatud murdekeeleõpetajate teabepäeval. Ja meid paluti osa võtta võrukeelsete näidendite konkurssist, mida korraldatakse Puiga põhikoolis.

Evi: Muljad on head ja toredad, meid võeti väga hästi vastu. Näidendivõistlusel on pikk traditsioon, seda korraldatakse juba 13 aastat ja huvitava kokkusattumusega oli seekord 13 osavõtjat ja on ju aasta 2013 ning seepärast näitas end seal aegajalt üks tore tegelane - vanakurat. Oli tore vaadata, kui ilusasti lastealapsed ja algklassiõpilased mõistavad murdekeelt rääkida, ei jäänud tunnet, et nad häbeneksid, nii loomulik ja ilus oli seda kuulata.

Raigo: Minule meeldis pillimees, kes käis neljandas klassis ja mängis Teppo tüüpi lõõtsa. Näidend oli ka väga hea.

Kaisa: Täitsa lõpp, see poiss oli nii noor! Jube, kui-

das inime oskab pilli mängida!

Kas teie ka esinesite?

Küll: Kahekesi ei saanud näidendit teha, aga Raigo ja Kaisa esitasid dialoogi, et kõlaks ka kihnu keel. Alguses lugesid nad oma raadioteksti ja siis naljajutukesi. Saal jäi hiirvaikseks, inimesed kikitaskid kõrvu, et võõrast keelest aru saada.

Kas võrokesed said kihnu keelest aru?

Raigo: Tundus, et said, naersid küll meie naljade peale.

Aga kas teie saite aru?

Kaisa: Üldiselt saime aru. Võib-olla sellepärast, et ise ka murdekeelt räägime.

Kas Võru lapsed räägivad omavahel rohkem võru keeles kui teie?

Raigo: Ma arvan, et meie räägime rohkem. Näidendite vaheajal ei rääkinud lapsed võru keeles. Neil on see keel rohkem nagu õpitud, mitte päritud nagu meil.

Mis teil veel päevakavas oli?

Küll: Tutvusime Võru instituudi tööga. Võru instituut on pika ajaloo ja hakkas esimesena oma kultuuri avalikkuse ette tooma ja võitlema oma keele eest. Neil on

oma maja Võrus ja nad tegelevad ka teadusuuringutega. Võrus on see kõlapind laiem, sest keele kõnelejaid on rohkem, on ka võrukeelseid kirjanikke ja teadustegejaid – seega on rohkem inimesi, kellega koostööd teha.

Evi: Käisime Puiga lasteaias ja vaatasime, kuidas lapsed võrukeelseid laule laulsid ja ringmänge mängisid. Hästi vahva oli, lapsed laulsid ihust ja hingest valju häälega, kõik oskasid ja silmad särasid. Kena pilt oli.

Küll: Kuigi seal lasteaias käivad lapsed, kus mitte üheski kodus ei räägita võru keelt ning kodu ei toeta üldse. Keeleõppega kamaandavad Keelepesa kaks noort naist, kes liiguvad erinevates lasteaiades ja teevad terve päeva võru keeles. Meil on selles mõttes parem, et meil ongi kihnlased kasvatajad, kes räägivad lastega kihnu keeles.

Mis reisist kõige eredamalt meelde jäi?

Kaisa ja Raigo: Suitsusaun

Küll: Olime just Võrumaal, kui kolmapäeva hommikul tuli teade, et suitsusaun võetakse UNESCO kultuuripärandi nimekirja. Meid oli just eelmisel öhtul suitsu-

sauna viidud. Alguses mõtlesime, et mis seal ikka eriline on, kihnlastel on ka suitsusaunad olnud, aga Võrumaal käib asja juurde eriline saunakultuur.

Sauna kütmine võtab terve päeva ja selleks kulub pool ruumi puid. See on suur kulu ja seepärast käiakse külakorda, ühel nädalal kütab üks ja teisel teine pere. Külarahvas saab saunas kokku, perenaine on süüa teinud, aetakse juttu ja suheldakse. Saunad on vee ääres, jääse raiuti auk, aga meie ei käinud vees.

Raigo: Mina ja Ago küll käisime. Külm ei olnud, jäätükid jäid jalgade külge kinni.

Küll: Kui tervis korras ja sa harjunud, siis on karastamine tervislik. Nad rääkisid, et mõni lubab šampooniga pesta, mõni üldse mitte. Meile toodi karurasva seep, mis nägigi välja nagu karurasvpruun ja kobrutav.

Leil ja saun olid mõnusad. Alguses kohutas see suitsuära, arvasime, et oleme nõrgised, kui välja tuleme. Kuid ruumi oli palju ja vastu seiname ei puutunud. Valge puhaskahv linane riie oli laval istumise all ja kõik oli viisakas ja mõnus.

Uudõ sõnadõ leüdmise võistlusõst

Selleks korra on uudõ võistlus läbi. Aitima nendele üheteistmele täiskasvanu inimesele ning üheksateistmele õpilasõlõ, kissi võtõsid vaevaks natukõ nuputa, ning mine tiä, mioksõd sõnad rahvas omaks võtab.

Üsä paelu sõnu esti põhisõnavarast (kogo ümbõs 6000 sõna), ond kielekoja liikmete siäs tekitan vaidlusi, kas võtta nied kihnu-esti sõnaraamutussõ või jätta vällä. Tekkiski siis mõtõ proovi mõnõ sõnaga, kas tulõb rahva puõlt uvitavasi kihnukielõsi edepanõkusi.

Arvutisõnavarast uudõ kihnukielõsete sõnadõ vällämõtõlõmisõks tuli idee sellest, et

lapsõd ond kuõlitundis juba omi mõttõsi avaldan ning uvitavasi sõnu kua leüdn.

Nüüd aga uvitavamad sõnad:

FACEBOOK: mokaluat, viebie, koosjõstminõ, molliaabets, veisspuekk, njagudik, jutuljõnd, niavet

INTERNET: ruadita uudisõd, entervett, kõikkäde, njõt, tiädmiste võrk

KONFLIKT: kjõsminõ, konlikk, lähämte, mattõr, karupidi kjõsma, tüli

ISTUNG: jõstung, koosjõstminõ, jõstang, jõst, jõstminõ, õlõng

KOOPIAMASIN: sigiti, kupeerimasin, paelundi, mahavõtõmisõ aparat, topõlttegemis-

se masin, (maha)tõmbaja, mjõtmõtegu, osatlõja, kuupõr

KÕRVAKLAPID: kuularid, musatropid, kõrvalapid, kuulmisriist, juhtmõd piäs, kõsplid, sisistäjäd, kuulandmjõnd, kuulmislitakad

KONVERENTS: mõttõjõstminõ, jutukoda, konvõrõnts, ühesjõstminõ, kogosuaminõ

ELEKTRONPOST: ie-post, voolõrpoest, uõtand, õhkupidi kirja suatminõ, väälpõst

ILUTULESTIK: jõlupauk, tulõvärk, raha taeva aaminõ, paukla, tulõmäng, ragetid, jõlutulõstik, taevasarõts, rahapõlõtaminõ

REKLAAM: postiuudis, kelõläng, pähämiärmine, näütõnd, oma uhkõks tegemine, ljämm, kuulutaja

Viel pakuti :

KEPIKÕND: kepites käümine

ARVUTI: pjuutõr, netimasin, ekraanimasin

DIGIBOX: digipõeks

Jurikuu kielekoja kogosuamisõl arutamõ välläpakutud sõnu ning annamõ omapuõlõsi soovitusi, mjõksi sõnu võiks kiele omapära arvõstõdõs kasutusõlõ võtta.

Kõik, kissi asjast ond uvitõt, tulgõ jurikuu 21. pääva kellä 11 Kihnu muusiumi asja arutama. Sarabu Silvi

Jäättee võlu ja valu

Tähistasime mõned päevad tagasi priiuse põlistamise päeva. Tahtmatult tekib küsimus, kas me ei räägi liiga palju priiusest, ei lehvita liiga tihti lippe ega laula end taas ja taas vabaks.

Arvan, et ei. Kas me ilma selliste meeldetuletusteta üldse mõtleme, mis on vabadus? Kas me aduksime, kui habras on tegelikult tänases maailmas vabadus? Inimese mälu tikub ju lühike olema, näeme seda iga päev, sest isegi inimpõlv ei saa veel mööda, kui hakatakse kordama vigu, mis alles alles tehti.

Sellepärast tulebki pidevalt meenutada, kui lihtne on väikeriigil vabadust kaotada ja kui raske, vahel isegi võimatu, on seda jälle taastada.

Mis siis on see nii magus sõna priius? Kas see tähendab ka inimese vabadust liikuda nii oma riigisiselt kui ka ületada riigipiire? Suure osa välisriikide külastamine on meile tänu Schengen ruumi kuulumisele tagatud, aga riigisisene liikumine on meil tõkkepuuga piiratud. Väikesaare elanikena

peame arvestama sellega, et kuna meid eraldab meri, oleme suurema osa aastast sunnitud arvestama liikumispääsuga. Ainuke aeg, kui meid ühendatakse sillaga, on külm talv, mis kaanetab mere ja lubab meil liikuda oma äranägemise järgi.

Siis saabub õnnis aeg, kus istume autosse ja teame, et ei pea kiirustama praamile jõudmisega, ei pea muretsema, kas mahume praami peale, vaid tuleme koju tagasi oma äranägemise järgi. Saame õhtul jälle OMA koju, mis mandrirahvale on ju nii tavaline, sest muu kogemus neil puudub. Meie aga oskame sellist õnne hinnata. Aga.....

Nii arvame meie, aga meie valitsus on teist meelt. Nemad arvavad, et meid tuleb ikka suurem osa ööpäevast luku taga hoida. Muidu mine sa tea, äkki ronib saarerahvas mandri kultuurisõnnumustest osa saama ja pärast on neil jultumust koju minna, ei peagi mandrilt ooma ja otsima.

Jäättee, mis on korralikult lumest puhastatud ja märgistatud, on ju alates õhtul

kella kuuest nii ohtlik. See ei loe, et siis veel päike särab taevas, ikka on ohtlik. Mulle küll ei meenu, et avatud jäätel oleks kunagi midagi juhtunud, aga äkki on minu mälu lihtsalt vilets. Küll on mul aga meeles, et mandri teedel, mis on nii turvalised, saab kahjuks päris tihti plekid mõlgitud ja mis veel hullem, kaovad ka inimesed. Ometi ei näe me kuskil tõkkepuid, mis teed alates kas või päikese loojangust kinni paneks.

Võib-olla on meid, kihnlasi, nii vähe ja oleme nii väärtuslikud, et riigisid peavad targemaks meid igasugu ohu eest hoida. Meil on ka selle jaoks rohi olemas, nimelt suurpered. Kas on veel Eestimaal mõni teine regioon, kus üle poole noorperedest on kolme ja enamlapselised. Ja need on korralikud kahe vanemaga pered ning lapsed on korralikus ja turvalises keskkonnas. Nii et meie püsijäämise pärast ei maksaks nii palju muretsesta.

Mere keskel elavate inimestena ju teame, et meri on tõesti vahel ohtlik ja teeb

mõnedki vingerpussid. Samas ei ole see sugugi ohtlikum, kui ükskõik kus mujal liikumine. Muidugi on eelduseks looduse tundmine, aga saarerahvas ju elabki kogu oma elu mere meelevallas ja tunneb seda ka hästi.

Muidugi võib väita, et jää peale lähevad ka need, kes seda valdkonda ei tunne, aga ka siis on ikkagi mööda märgistatud teed liikumine ohutum, kui ükskõik kus mujal.

Aruta millisest otsast tahes, aga mõjuvat põhjust, miks meid luku taga hoitakse, ei oska kuskilt leida. Stalini ajal olid kolhoosnikud sunnismaised ega tohtinud kolhoosi piiridest välja minna, meil on praegu ikka nii palju rohkem vabadust, et päevasel ajal kella 8st kuni 18ni võime kodusaare piiri ületada.

Õelda, et asi pole paranenud, niisiis ei saa. Kui nii edasi läheb, saavad meie järeltulijad sajandi lõpuks võib-olla täieliku liikumisvabaduse. Elamegi siis rahulikult edasi ja rõõmustame oma järglaste vabaduse üle.

Soometsa Mihkel

Kihnu Kultuuri Instituut annab tiädä

JURIKUU 11 PÄÄVÄ KELLA 16 – 19.00 maeseema kihnlastõ üläljõstminõ Uiõ Kunsti Muusiumis.

JURIKUU 21. PÄÄVÄ KELLÄ 11 Kihnu kielekoda Kihnu muusiumis.

JURIKUU 30. ÖHTA ond Volbriüe tähistämine Manõjas

Emäkielenädälä mälumängu kuõlilastõlõ „Mio Estimua“ paramad olid Juhani Eliisa, Tammõkivi Keitlin, Suegu Karmo ning Sepä Janeli.

TEADE!

Ülle Raadiku maalilaager toimub 17.-22. juunil Rock-Citys.

Kihnu lapsed, kes soovivad osaleda, andku endast teada Ülle Raadikule meiliaadressil ulleraadik@gmail.com

Kui soovitakse vaid maalimisest osa võtta ja värvid on olemas, pole ka osalustasu.

Kui soovitakse osa võtta kogu programmist, rääkige Üllega täpsemalt läbi.

Andke aprilli lõpuks teada, kui soovite osa võtta ja kui suures mahus.

Aprillikuu

sünnipäevalapsed

5. aprill

Leili Joala (Kaevandu) 71

8. aprill

Maria Laanemets (Tammiku) 79

13. aprill

Selma Türk (Maantee) 82

17. aprill

Õie Vesik (Kuraga) 55

24. aprill

Elvi Vesik (Kafju) 70

25. aprill

Theodor Vesik (Maantee) 76

26. aprill

Maria Laarents (Sauendi) 88

27. aprill

Maimu Laos (Juhani) 65

28. aprill

Anne-Mari Buravkova (Uusmäja) 73

HEI ARMAS KIHNU PENSIONÄR!

Kui sa vajad abi toidukoti koju toimetamisel, võta ühendust Kurase kauplusega (tel 446 9938).

Tee oma tellimus neljapäevaks ning kaup tuuakse sulle koju esmaspäeval (peale värsket kauba saabumist Kihnu).

Kauba kohaletoimetamine Kihnu pensionäri TASUTA!

Tellitud kauba eest tasumine sularahas!

Ilusat kevadet soovib AS Kihnurand!

Visit Kihnu OÜ haagiserent

KERGHAAGIS Respo

Kaubaruumi mõõdud:

pikkus 3,5m

laius 1,5m

porte kõrgus 41 cm.

kandevõime 410 kg

Haagise kogupikkus (koos tiisliga) 5,1m.

Kallutatav, lukustatav veokonksu külge.

Võimaldab vedada näiteks 6m pikkust lauda.

Kuni 5h - 12 eur

Kuni 24h - 18 eur

Hinnad koos käibemaksuga.

**Broneeri haagis
kevadisteks kaubavedudeks
juba täna!**

Tälle Ingvar, tel 5 621 8860

info@visitkihnu.com

www.visitkihnu.com

Lahkunud

Kalle Vahkel

08.01.1959 - 14.03.2013

Lahkunud

Jüri Merimaa

25.08.1921 - 26.03.2013

Tartumets

ostab

metsakinnistuid

**Teeme teile parima
pakkumise!**

tel 5557 7007

www.tartumets.ee

SA Kihnu Kultuuriruum kuulutab välja konkursi MAJAKAVAHI-PILETIMÜÜJA ametikoha täitmiseks.

Tööaeg on alates 1. maist kuni 30. septembrini käesoleval aastal ja töökoormus 0,5 ametikohta. Kasuks tuleb võorkeelte oskus.

**Avaldused esitada kuni 15. aprillini
e-posti aadressil mare.matas@gmail.com**